

O SUXEITO DUN INFORME

Un problema ético que frecuentemente soe presentarse ao/á psicólogo/a cando elabora un informe psicolóxico é que precisa facer algunhas referencias ás persoas coas que se relaciona o "suxeito do informe".

Exemplo 1: "Juan Pérez, de 31 anos, traballo para o seu pai, que **ten unha vacariza ...**"

Exemplo 2: "Juan Pérez, de 11 anos, está sendo criado polos seus avós, xa que **os seus pais tiveron que emigrar por razóns económicas**".

Nestes exemplos fanse afirmacións -as negriñas- sobre persoas as que non se coñece e das que non se obtivo permiso para ofrecer datos da súa vida. É posible que ao pai de Juan Pérez non lle importe que un informe se diga -exemplo 1- que vive dunha vacariza e -exemplo 2- que ten problemas económicos ou que emigrou. Aínda así, o artigo 40¹ do Código Deontolóxico do/a Psicólogo/a regula o segredo profesional de que só pode ser eximido polo consentimento expreso do/a cliente. É certo que o/a cliente é o propio Juan Pérez e non seu pai... ¿pero non é necesario, igualmente, gardar a intimidade destas persoas coas que non se tivo máis contacto que a través dun familiar?

Por outra lado, pódese supoñer que o pai de Juan Pérez viva dunha vacariza -exemplo 1- ou teña problemas económicos -exemplo 2-, é un dato relevante que axuda á comprensión do comportamento do propio suxeito do informe. O/A psicólogo/a vese ante o dilema entre omitir unha información significativa ou desvelar unha información sen a autorización da persoa implicada.

Exemplo 3: "Juan Pérez, de 41 anos, estase plantexando separarse da súa muller porque é **unha irresponsable e está dilapidando o patrimonio familiar**, cosa que evidentemente **prexudica aos seus fillos**".

Nestes terceiro exemplo, vese o dilema con maior crueza porque a información é, por un lado, máis pertinente para a comprensión do comportamento de Juan Pérez e, por outro, máis invasora da intimidade da súa esposa á que o profesional só coñece polas referencias do seu cliente.

Hai bastante acordo respecto a que nun informe psicolóxico non se poden facer xuízos sobre alguén que non foi, nin sequera entrevistado. O asunto é qué artigo ou artigos do Código Deontolóxico están implicados.

Poderían estar implicados o artigo 6², 42³ e 48⁴

O artigo 6º por falta de responsabilidade e fundamentación. Facer afirmacións sobre un terceiro ao que non se coñece carece de fundamento e é, probablemente, irresponsable. Isto é máis certo cando máis se achegue a afirmación ao campo propio da psicoloxía. Nos exemplos 1 e 2 non parece que sexa necesaria demasiada fundamentación científica; pero no exemplo 3, para afirmar que un determinado comportamento dun pai ou dunha nai é prexudicial para o seu fillo, si se require dita fundamentación.

O artigo 42º porque se pode considerar que cando se fala reiteradamente dunha persoa nun informe psicolóxico se lle fai "suxeito do informe" -aínda que o suxeito avaliado sexa un familiar- precisamente porque se está informando sobre aspectos que concirnen á vida privada da persoa, con independencia de que o contido do que se informa sexa unha característica psicolóxica, física ou circunstancial. Na Circular Informativa Nº 240 expónse o concepto de "**autonomía informativa**": O poder da persoa "para dispor e controlar a súa información de carácter persoal, quer íntima ou privada, quer pública, de xeito que poda decidir por si mesma cando e en que condicións procede revelar datos ou situacións referidos á súa propia vida e saúde".

Por último, o artigo 48º porque recoller información unicamente a través de terceiras persoas pode considerarse unha práctica carente de rigor que pide este artigo. Dar crédito ou tomar por certas as afirmacións de persoas que están emocionalmente implicadas e interesadas nunha situación, sen contrastalas cos puntos de vista diverxentes doutras persoas igualmente implicadas, contribúen a que o psicólogo se forme nun xuízo nesgado que adoce de pouco rigor.

En definitiva, está bastante claro que referirse nun informe psicolóxico a terceiras persoas non avaliadas é unha mala praxe profesional; e é bastante discutible cal ou cales dos artigos do actual Código Deontolóxico vense afectados por esta circunstancia. No que o consenso é tamén amplo é en que non todas as peticións de informe son aceptables desde unha perspectiva ética e os/as psicólogos/as non teñen que aceptar necesariamente calquera petición que lles sexa formulada polos seus clientes.

¹ Artigo 40. *“Toda a información que o/a Psicólogo/a recolle no exercicio da súa profesión, sexa en manifestacións verbais expresas dos seus clientes, sexa en datos psicotécnicos ou noutras observacións profesionais practicadas, esta suxeita a un deber e a un dereito de segredo profesional, do que só podería ser eximido polo consentimento expreso do cliente. O/a Psicólogo/a velará porque os seus eventuais colaboradores se atean a este segredo profesional”.*

² Artigo 6: *“A profesión de Psicólogo/a rexese por principios comúns a toda deontoloxía profesional: respecto pola persoa, protección dos dereitos humanos, sentido de responsabilidade, honestidade, sinceridade para cos clientes, prudencia na aplicación de instrumentos e técnicas, competencia profesional, solidez da fundamentación obxectiva e científica das súas intervencións profesionais”.*

³ Artigo 42: *“Cando a dita avaliación ou intervención a solicitou outra persoa -xuíces, profesionais do ensino, pais, empregadores, ou calquera outro solicitante diferente do suxeito avaliado-, este último ou os seus pais ou titores terán dereito a ser informados do feito da avaliación ou intervención e do destinatario do informe psicolóxico conseguinte. O suxeito dun informe psicolóxico ten dereito a coñecer o contido do mesmo, sempre que disto non se derive un grave prexuízo para o suxeito ou para o/a psicólogo/a, e aínda que a solicitude da súa realización a fixesen outras persoas”.*

⁴ Artigo 48: *“Os informes psicolóxicos haberán de ser claros, precisos, rigorosos e intelixibles para o seu destinatario. Deberán expresar o seu alcance e limitación, o grao de certeza que sobre os seus varios contidos teña o informante, o seu carácter actual ou temporal, as técnicas utilizadas para a súa elaboración, facendo constar en todo caso os datos do profesional que o emite”.*